

Merilii Simonen

KIRJOITTAEN

Kuvataiteen koulutusohjelma
Taidegrafiikan suuntautumisvaihtoehto
2014

KIRJOITTAEN

Simonen, Merilii
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2014
Ohjaaja: Hautala, Päivi-Maria; Velhonoja, Matti
Sivumäärä: 26

Asiasanat: kirjoittaminen, luova kirjoittaminen, runot, itseilmaisuus, taiteilijuus, itse-tuntemus

---

Tämän opinnäytetyön kirjallinen osuus käsittelee tekijänsä henkilökohtaisen näkökulman kautta kirjoittamista luovuuden välineenä. Samanaikaisesti se on myös prosessikuvaus itse kirjallisen kirjoittamisesta. Tekstissä käydään läpi kirjoittamisen vaikeutta ja ongelmakohtia liittyen esimerkiksi tekstin tuottamiseen ja omien kirjoitusten julkaisemiseen. Toisaalta tuodaan esille kirjoittamisen hienous ja tärkeys ja se, miksi tekijä ylipäätensä tahtoo kirjoittaa.

Kirjoittamista käsitellään myös suhteessa kuvan tekemiseen ja puhumiseen. Ensin mainittu on kirjoittajalle verraten helpointa, verbaalinen ulosanti sen sijaan haasteellisinta. Kuvan ja tekstin kirjoittaja kokee samanarvoisiksi ilmaisukeinoiksi itselleen; kirjoittamisen hankaluus on saanut hänet kuitenkin kerta toisensa jälkeen unohtamaan sen. Opinnäytetyöprosessin tarkoitus olikin auttaa tekijäänsä löytämään jälleen tuntuma tekstin tuottamiseen, jotta hän voisi tulevaisuudessa hyödyntää sitä – mahdollisesti jopa ottaa sen osaksi taiteen tekemistään.

Opinnäytetyöhön on liitetty eri tilanteissa ja eri tavoin syntyneitä tekstinpätkiä, kuten esimerkiksi runoja, taiteilijan lausunto -tyyppisiä kirjoituksia ja luovan kirjoittamisen kurssilla syntyneitä tekstejä. Tekstejä on sekä vanhempia että viimeisen vuoden aikana kirjoitettuja. Opinnäytetyön loppuosa koostuu päiväkirjamaisesta osuudesta, joka summaa tekijänsä tuntemuksia läpi opinnäytetyöprosessin heijastellen myös hänen pohdintojaan viimeisen taidekouluvuoden päättämisestä ja kuvataiteilijaksi valmistumisesta.

BY WRITING

Simonen, Merilii

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

May 2014

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria; Velhonoja, Matti

Number of pages: 26

Keywords: writing, creative writing, poems, self-expression, being an artist, self-knowledge

---

The written part of this thesis explores writing as a tool for creativity from its author's perspective. At the same time it is also a process description about writing the thesis itself. The text reviews the difficulty of writing and issues concerning, for instance, producing text and publishing one's writings. On the other hand the beauty and importance of writing are brought out, as well as the fact about why the author feels the urge to write in general.

Writing is also explored in relation to making pictures and speaking. First-mentioned is comparatively easiest to the author; verbal delivery instead is most challenging. She feels that picture and text are equal forms of self-expression for her. However, the complexity of writing has made her forget it over and over again. The purpose of this thesis process was in fact to help the author to find the touch for producing text again, so that she could make use of it in future – possibly even include it in making art.

In this thesis there are texts that were born in different situations and in different ways, such as poems, artist statement writings and texts written during a course of creative writing. There are both older and more recent writings. The last part of the thesis consists of a description, written in a form of a diary, which sums up the author's feelings throughout the process, reflecting also her thoughts about the ending of her last year in art school and graduating to be a visual artist.

SISÄLLYS

JOHDANTO	5
KUVASTA.....	6
Kuvasta tekstiin	7
TEKSTISTÄ	9
Tekstistä sanaan.....	16
SANASTA	17
Sanasta tekstiksi	20
PROSESSI JA LOPETUS	22

JOHDANTO .

Wordin asiakirja nro 1 – sittemmin tuleva “Opinnäytetyön kirjallinen” – on tuijottanut minua tietokoneeni työpöydällä kesäkuun seitsemännestätoista päivästä lähtien.

Kesäkuun seitsemännestätoista. Niin, viime kesäkuun.

Olen ollut vähintäänkin yhtä innoissani tulevan opinnäytetyöni kirjallisesta osuudesta kuin itse lopputyöstä. Innoissani ja ikävä kyllä myös kauhuissani, sillä tiesin heti, mistä minun tulee kirjoittaa, mutta yhtä lailla tiedostan sen vaikeuden – ja sen vaikeuden tekee minun monimutkainen suhteeni kirjoittamiseen.

Eli siihen, mistä aion kirjoittaa.

Monumentaaliset inspiraatiot ja suunnaton palo tehdä. MUTTA. Ylitsepääsemätön jumitus, blokki, lievästi sanottuna masentava olotila, kokonaisvaltainen tunne; hampaita kiristää eikä jalat toimi. Ja nyt tää vaivainen tilapäivitys muistutti mua kirjoittamisen parantavasta voimasta... MIKSI, oi miksi unohdan sen aina uudelleen ja uudelleen, enkä koskaan opettele takaisin siihen tapaan oksentaa ahdistavat asiat tietokoneen ruudulle kirjainten muodossa?

Saman kesäkuisen illan aikana Facebookiin naputeltu julkaisematon tilapäivitys. Näitä tulee tehtyä toisinaan: pahan mielen aiheuttama lyhyehkö oksennus tilapäivitykseen, saman tien *delete*, ja ehkä hetken päästä helpottaa.

Tunnen olevani yhtä lailla kirjoittaja kuin olen kuvantekijä. Olen valmistumassa kuvataiteilijaksi, mutta uskon, että minulta löytyy jonkinlaista lahjakkuutta myös tähän itseilmaisun muotoon – valitettavasti vaan hukkaan sen teille tietämättömille kerta toisensa jälkeen. Ehkä laiskuudenkin, mutta lähinnä epävarmuuden ja itsekriittisyyden vuoksi.

Ainut aika elämässäni, kun olen osannut hyödyntää kirjoittamisen terapeuttista ulottuvuutta, rajoittuu edelleen yläasteeseen. Silloin tarvitsin kirjoittamista selviytymiskeinona. Niin välitöntä tarvetta en ole sen jälkeen kokenut, mutta mitä sitten, kun se hetki vielä tulee? Sillä varmasti tulee, elämä kun on sellainen kokonaisuus.

No, sitten minä tahtoisin vierelleni taas sen ystävän, jolle kaiken voi kertoa ilman, että sanaakaan täytyy sanoa ääneen.

Siksi koen nyt tärkeäksi tarttua tilaisuuteen. Haluan uskoa siihen, että tämän prosessin jälkeen tulen kirjoittamaan enemmän ja useammin. Enemmän kuin kaksi riviä ennen luovuttamista ja useammin kuin kerran kolmessa vuodessa, tai muutenkin kuin silloin, kun on pakko. Mutta toistaiseksi joudun vielä pakottamaan itseni näppäimistön äärelle. Kuulostaa ehkä itsensä motivoimisen täydeltä vastakohtalta, mutta jos se saa minut tuottamaan tekstiä, niin silloin se on tehtävä.

Huuto kantaa asiansa ehkä vain metrin päähän

Ote yläasteikäisenä kirjoitetusta runosta.

KUVASTA .

Joskus mietin elämälleni tarkoitusta.

Nähdä ja tehdä kauniita asioita – voiko se olla niin yksinkertaista?

Katseeni ruokailee kauneudesta. Löydän sitä etsimättä ja kaikkialta. Joskus tuntuu, että silmät puuttuvat ja maailma melkein räjähtää kauneudestaan. Silloin täytyy vaan muistaa, miten paljon on myös sitä päinvastaista.

Mutta olen aina ollut sellainen. En puhu vaikeista asioista, sillä pelkään liiaksi räjähtäväni itse. En kestäisi vääryyksiä, joita en kuitenkaan voi tässä hetkessä tai koskaan parantaa. Pidän ajatukseni mieluusti itselläni, omista ongelmistani puhumattakaan. Yritän keskittyä siihen, mikä luo olemiselleni tarkoitusta. Enimmäkseen tunnen sen olevan sitä visuaalista jotain, joka odottaa tulevansa tehdyksi ja sitä kautta nähdyksi.

Täytyy uskoa itseään ja ennen kaikkea itseensä, vaikka jälkimmäinen ajoittain viekin kaikki voimat.

Tahdoin tehdä kivet tekemisen ilosta. Rakastan tehdä, ja sitä kiveni tulisivatkin kuvastamaan. Rakkauttani tehdä ja nähdä. Ei mitään sen syvällisempää, ja toisaalta juurikin sitä. Miten koko tämä taiteilijan ammatti onkaan niin upea ja rakastuttava ja samalla vaikea ja pelottava. Se on elämäntapa. Miten taiteilijan täytyy jatkuvasti taiteilla ja tasapainotella elääkseen, mutta kuitenkin saa tehdä sitä, mitä rakastaa. Mutta niiden teosten varassa sinun on sitten seisottava. Ne ovat se asia, jonka tarkoitus on elättää sinut, mutta toisaalta se, mitä sinä elät ja hengität. Ja se pitää sinut pystyssä.

Jälkeenpäin editoitua prosessipäiväkirjaa edellisesän työharjoitteluraporttia varten. Varsinaisesta raportista pois leikattu pätkä, koska liiba-laaba-laa. Pohdintaa kivitornistani, teoksesta nimeltä ”Taiteilija”.

Kuvasta tekstiin

Yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.

Se kaikkien tuntema sanonta, joka monesti pitää paikkansa.

Itse en kuitenkaan voi täysin allekirjoittaa sitä. Jos tarkastelen omaa taidettani, huomaan kuvalla ja sanalla ilmaisemisen olevan perusluonteiltaan melko etäällä toisistaan. Jos tekisin kuvan ja tekstin samasta aiheesta, olisi lopputulos todennäköisesti hyvin erilainen.

Kirjoitukseni paljastavat yleensä paljon sellaista, mitä en ääneen lausuisi. Ne ovat yksikäsitteisen aitoa minua, tulkittavissa – kaikki on siellä, ja se kaikki on löydettävissä. Tekemäni kuva on yhtä lailla juurineen henkilökohtainen, mutta katsojalleen se kertoo jotain, johon tämä päättyy oman reittinsä avulla. Siihen vaikuttavat niin monet asiat, että lopulta kokemus teoksesta voi olla mitä tahansa, eikä se välttämättä liippaa läheltäkään omia lähtökohtiani teokseni suhteen.

Tämän hetken teokset syntyvät elämän luonteesta ja epätoivoisista yrityksistä hallita sitä. Pyrin yksinkertaistamaan monisäikeiset ajatukset ja tunteet visuaalisuudeksi.

Yhä uudelleen ja uudelleen huomaan palaavani luontoon – maan, ilman, tulen ja veden maisemiin. Sieltä saan kuvallisen ilmaisuni perustan. Tietty, luonnosta tutut elementit ovat viime aikoina toistuneet töissäni symboloiden muun muassa muutosta ja pysyvyyttä.

Mahdollisuuden vierittäminen katsojalle on kuitenkin yksi kantavista voimista tekemisessäni. En tahdo liiaksi rajata taidettani omiin lähtökohtiini, vaan tahdon sen lopulta olevan juuri sitä, mitä kukin siinä näkee.

Sain teoskuvani Agora-lehteen kuukauden kuvaksi, ja vierelle pyydettiin kirjoittamaan lyhyehkö teksti omasta taiteen tekemisestään.

Taiteeni onkin vuosien varrella muokkautunut yhdeksi valtavaksi moniselitteisyyden rintamaksi niillä kuvallisilla osa-alueillaan. En tiedä mistä se aikoinaan lähti, vai onko se oikeastaan aina ollutkin niin. Yhtä kaikki, tahdon antaa katsojalle täyden vapauden nähdä kuvassa mitä tahansa – olla myös näkemättä, jos siltä tuntuu.

Tekstini sen sijaan ovat täysin avattavissa. Joku voi ottaa sellaisen ja riisua kaiken pois. Runon voi käydä läpi lause lauseelta ja sana sanalta, kirjain kirjaimelta. On tietysti olemassa myös kuva-analyysin mahdollisuus: kuvankin voi pilkkoa jokaiseen väriin ja sävyyn, viivaan ja sen äkilliseen muutokseen. Niin voi tehdä, mutta saada silti täydellisen erilaisen kokemuksen kuin joku toinen, joka katsoo samaa kuvaa.

Joten ei, en koe kuviani yhtä paljastaviksi kuin tekstini ovat.

TEKSTISTÄ.

Joka syksy unelmoin aloittavani lukuharrastuksen.

Romantisoin mielessäni kuvan itsestäni jättimäisen kaulahuivin sisään pulahtaneena. Olen kävelemässä kirjastoon. Sieltä lainaan vinon pinon kirjoja – ilma on kirpeän viileä, ja kotiin päästyäni käperryin viltin alle vain teekuppi ja kirjat seuranani.

Todellisuus on, että olen surkea kirjastossakävijä. Kirjoja olen lukenut kaiken kaikkiaan hyvin vähän, suoraan sanottuna hävettävän vähän. Tahtoisin kyllä lukea, mutta tahtoani syö se ikuinen ehtimisen ja viitseliäisyyden puute.

Miksi itse sitten kirjoitan?

Kysymys täydentyy yksinkertaisella vastauksellaan. Siksi, että rakastan suomen kieltä, ja tahdon käyttää sitä. Siinä on niin rajattomasti mahdollisuuksia ja hienouksia. Rakastan sanoilla leikkimistä ja kaksoismerkityksiä. Olen myös aika ajoitin huvittunut äidinkielestämme, kun toistan ääneen tai kirjoittaen mitä tahansa sanaa, ja se alkaa kuulostaa aivan hullunkuriselta.

Olen aina ollut kiinnostuneempi lyhyistä teksteistä, ja sellaisia kirjoitan itsekin. Runous vetää minua puoleensa voimakastahtoisemmin kuin tiiliskiviromaani; muun muassa laulujen sanoitukset ovat korvilleni mannaa. Yksittäiset lauseetkin saavat ajattelemaan ja tuntemaan.

Minua kiehtovat jopa yksittäiset sanat.

Lopputyönäyttelymme katalogia varten jokaiselta meiltä tahdottiin muutama itseä tai omaa tekemistä kuvaava sana. *Muuttuvaan labyrinttiin* päätyi minun sanaparikseni, ja myöhemmin siitä kehkeytyi myös lopputyöni nimi. Toinen vaihtoehto katalogia varten oli *visuaalisrakas ja harmoniankaipuinen*. Mietin sanojani kauan ja harkiten, sillä minulle ne eivät ole vain sanoja, vaan jotain paljon enemmän. Asioiden tiivistäminen niin pieneen olomuotoon on tavattoman mielenkiintoista.

Itse olen kuitenkin aina ollut tiivistämisongelmainen. Yläasteella kirjoitin ainettani kaksi konseptillista useimpien luokkatovereiden tuskaillessa ensimmäisen kanssa, ja lukiossa englannin aineeni taipui huomaamatta yli sata sanaa liian pitkäksi. Esseissäni huomauteltiin silloin tällöin toistosta, joka pääseekin valloilleen yleensä juuri tiivistämisen taidon puuttuessa.

Tänä päivänä olen onnistunut löytämään sen hienouden. Käytän sitä välineenäni myös taiteen tekemisessä: Useimmiten käsissäni on suuria ajatuskokonaisuuksia, jotka lopullisessa teoksessa saattavat näyttäytyä vain hyvin yksinkertaistenkin elementtien kautta. Yhden aikakauden pohdinnat ja tuntemukset pusertuvat osittain itsestään ja osittain tahdonvoimallani kuvallisiksi kokonaisuuksiksi.

Oodi, Elämän kengät, Luonnollinen valinta, Tuntien tulkki, 180 astetta aamuisin, Ikävää (on itkeä niin), Yhdessä nukkuneet, Suojaan siipien, Krystallomantia, Tuhkien taival, Entä jos ei tahdo lentää, Kaikki tulevat jäät

Teosten nimeäminen on myöskin sellaista kutkuttavaa tiivistämistä.

Nimen muodossa teokseen liittyy aina kirjoitusta. Se on väistämättäkin merkityksellinen osa taideteosta – ellei sitten jätä teostaan nimeämättä, mikä sekin voi kertoa kaikenlaista. Itse nimeän teokseni yleensä vasta sen valmistuttua. Nimen pyöritteleminen sopivaksi kullekin työlle on aina oma prosessinsa, joka saattaa viedä toisaalta uskomattoman kauan aikaa tai onnistua toki hetkessäkin.

Teosnimet kumpuavat lähtökohdistani – niistä, joita teos itse ei välttämättä alleviivaa, mutta jotka ovat yhtä kaikki olleet lähtökohtia. Minun merkityksiäni, jotka saattavat työn alulle. Pidän tärkeänä, että niille löytyy tila myös valmistuneesta teoksesta, mutta koska tahdon jättää katsojalle mahdollisuuden, päätyvät teosnimet lopulta vain vihjailemaan ja johdattelemaan. Tärkeimpänä koen, ettei nimi saisi olla ainaakaan sellainen, joka saattaisi tyrmätä katsojan oman tulkinnan.

En myöskään selittele töitäni. En puhu niitä auki tai edes kirjoita niistä, paitsi joskus itselleni. Mieluummin kuuntelen, mitä muilla on sanottavaa. Seuraavaksi tulee kuitenkin hetki nimeltä *joskus*, kun aion avata lopputyötäni aavistuksen verran sen teosnimen kautta.

Jo aiemmin esille tullut lopputyöni nimi, *Muuttuvaan labyrinttiin*, syntyi ensin näyttelykatalogiamme varten. Siinä minusta on valokuva, jossa pelaan vedokseni kanssa lautapeliä. En nauraen ja iloiten, kuten lautapelejä yleensä pelataan, vaan hyvin vakavamielisesti vastakkaisen puolen seuraavaa siirtoa odottaen. Muuttuva labyrintti valikoitui lautapelikseni ensin sen tunnearvon kautta, mutta sittemmin siitä kasvoi elintärkeä osa viimeaikaisia pohdintojani, kuin liima niille kaikille:

Elämä on itsessään muuttuva labyrintti. Tavoittelet jotain, saatat saadakin sen vaivatta. Useimmiten joudut kulkemaan kuitenkin pitkän matkan kohti päämäärääsi, ja kun olet saavuttanut sen, on vuorossa seuraava. Saatat myös täysin odottamatta joutua laudan vastakkaiselle puolelle – reittisi joko helpottuu tai vaikeutuu entisestään.

Voi myös olla, ettet ehdi päästä perille, kun peli on tullut jo päätökseensä.

Voin kulkea polkuja, ja kuljenkin.

Voin valita suunnan ja tehdä oman reittini. Matkan varrelta olen poiminut mahdollisuuksia, ja ne mielessäni olen ottanut askeleita, jotka vievät minua jonnekin. Olen tullut tietoisemmaksi asioista, jotka tekevät minut onnelliseksi. Olen tullut myös epävarmaksi ja aikuiseksi ja turvallisuuden kaipuuni, se on yhä täällä.

Joskus täytyy myös jättää jotain taakseen. En kuitenkaan pudota murusia leivästäni, sillä en tahdo palata takaisin, vaan kulkea katseen osoittamaan suuntaan. Se on elämän henki, ja muutkin kuin tulisielut kyllä ymmärtävät sen.

Mutta horisontista iskevä aalto,

se tuntuu uhkaavalta. Se on valtava ja voimakas ja muuttuva. Se muuttuu ja kohisee ja tulee päälle, tahdoit tai et. Kaikessa mahtavuudessaan se voi kuitenkin myös kuljettaa eteenpäin – ottaa mukaansa ja lempeästi viedä sinne jonnekin.

Pelottava se on yhtä kaikki. Pääsee se sitten yllättämään,
tai vaikka näkisit sen tulevan.

Mutta voi, miten kaunis se on kauneimmillaan.

Artist statement, yritelmä siitä, liiba-laabaa, ei, ei tämä kelpaa statementikseni.

Oikeastaan se voisi olla statement lopputyöstäni... Julkaisematon sellainen.

Statementin kirjoittamiseen menee taas suunnattoman kauan aikaa. Sellainen juuri olen kirjoittajana: kirjoitan ja deletoin, kirjoitan ja muokkaan, muokkaan ja kirjoi-

tan... Hallitsevana elementtinä on ainainen tyytymättömyyteni, en tyydy ties monenteenkaan tekstin muotoon. Siksi tietokoneella kirjoittaminen on minulle luontaisempi tapa kirjoittaa – kynä ja paperia, ja olen sekunneissa täysin lukossa.

Lopetan.

Näytölle ei muodostu enää kirjaimia, sormet vain lakkauttavat liikkumisensa.

Se on lopputulos aivan liian usein myös tietokoneella kirjoittaessani. On yhtä vaivatonta jättää kesken kuin oli aloittaa. En ole koskaan tyytyväinen, ja siitä syystä tekstini jäävätkin yleensä niin luvattoman helposti vaille jatkoa.

Mutta nyt taisin hieman valehdella – olen minä joskus tyytyväinen.

Saatan kyllä saada aikaan mielestäni hyvän tekstinpätkän. Lähes poikkeuksetta koen sen kuitenkin jo seuraavana päivänä roskakorimateriaaliksi, ja päällimmäiseksi jäävä tunne on epäonnistuminen. Useimmiten näen tekstini liian lapsellisina tai kliseisinä. Sitä kautta olen tutustunut pelkooni tulla nähdyksi lapsellisena – ei lapsenmielisenä, sillä sitä olen ja ylpeästi olenkin – vaan nimenomaan lapsellisena. Se on oikeastaan pelkoa, ettei minua tai kirjoituksiani otettaisi tosissaan.

Elokuu saapuu
enkelit itkevät paljon tänään
masentaa
ja itkettää, kesä katoaa.

Ote runosta, yhdeksän vuotta sitten.

Jotta muut voisivat ottaa minut tosissaan tai olla ottamatta, minun täytyy antaa tekstejäni luettavaksi, ja se juurikin on se pelottava mörkö: omien kirjoitustensa julkai-

seminen. On aina ollut, mutta tänä päivänä on vieläkin enemmän. Ne runot ja muut, joita aikoinaan kirjoitin, ovat liian henkilökohtaisia liitettäväksi nyt kokonaisuudessaan osaksi opinnäytetyötäni – myönnän, pelkään mörköjä. Ja sitä, että minut jollain tapaa määriteltäisiin niiden kautta, vaikka kyseessä onkin kasa teini-ikäisenä kirjoitettuja runoja. Sillä olivathan ne sellaisia – kaikessa kipuilussaan ja kaikessa aitoudessaan osiltaan kuitenkin lapsellisia. Se, miten kuvittelen tulleeti silloin määritellyksi niiden takia, värittää vielä tätäkin hetkeä.

Yläasteikäisenä julkaisin runojani Rakkausrunot-nimisellä sivustolla, josta siirryin myöhemmin Harhakuvaan. Nimimerkkini oli osittain anonyymi, mikä tarkoittaa, että ystävät ja muutamat muut kyllä tiesivät sen, jossain vaiheessa useammatkin muut. Kirjoitin monen vuoden ajan myös Livejournalia eli nettipäiväkirjaa rajatuille lukijoille. Kaikki se kirjoittaminen oli helpottavaa ja haavoja korjaavaa, ja muutamista lukijoista huolimatta se kaikki oli lähinnä itselleni.

Sitten minusta tuli onnellinen, runojen kirjoittaminen jäi, ja satunnaiset tekstit seuraavilta vuosilta ovat nähneet päivänvalonsa vain omalla tietokoneellani.

Nyt olen taiteilija, ja minun täytyy saada vähintäänkin statementtini julkaisukelpoiseksi.

Mitä mä vielä tajusin, en osaa enää kirjoittaa. Mä jumalauta kirjoitan tänne vaikka itkisin ja kirjoittaisin, oon kuitenkin varma et jonakin päivänä kahtuisin, jos jättäisin tän näin kesken.

Kirjauduin taas vuosien jälkeen nettipäiväkirjaani – olen tehnyt sen aikaisemminkin, kerran tai kaksi. Luin kaiken. Viimeisimmät kirjoitukset kertoivat murheellisesti samaa tarinaa: joka ikinen postaus alkoi toteamalla, kuinka en ollut taas kirjoittanut aikoihin, ja lopulta siitäkkin päivittelemisen tuli tiensä päähän.

Tekstin voi julkaista myös ääneen lukien – ja voi taivas, miten piinaavaa se sitten on.

Kouluvuosina on luonnollisestikin tullut eteen tilanteita, kun äidinkielen tunneilla tulisi kirjoituksiaan lukea ääneen. Yläasteella en moiseen suostunut, joten aineeni luki puolestani paras ystäväni. Lukiossa esseet luki äidinkielenopettaja, joka omani kohdalla jätti toiveistani kirjoittajan mainitsematta. Ammattikorkeakoulun luovan kirjoittamisen kurssilla päätin ensimmäistä kertaa olla rohkea ja lukea tekstini vapaaehtoisesti ääneen. Maailmanvalloitusmielialani kesti sen hyvin lyhyen ja ohikiitävän hetken – seuraavat tekstit luin ääneen vain, jos kaikki muutkin niin tekivät.

Olen kai vaan liiaksi itsekriittinen ja tässäkin asiassa melkoinen perfektionisti.

Yläasteikäisenä en kokenut kiitettävää arviointia äidinkielen aineesta tyydyttävänä. Tahdoin pyrkiä täydellisyyteen, eikä 9½ ollut sitä. Epätoivoisena harmittelin, etten löytänyt kirjoittamiseen sitä puuttuvaa puolikasta, ja mieltä jäikin kaihertamaan opettajan kommentti siitä, että aineeni olivat aina perushyviä ja kieliopillisesti kunnollisia, mutta eivät erityisen mieleenpainuvia.

Lukiossa sain opettajaltani siihen hetkeen todella rohkaisevia sanoja. Sanoja, jotka veivät eteenpäin. Kaiken kaikkiaan olen saanut kirjoittamishistoriani aikana osakseni paljon kannustusta ja positiivista palautetta. Mikään ei kuitenkaan tunnu riittävän. Mikään ei rohkaise minua tarpeeksi, ei edes koulun paras laudatur. Kaiken jälkeen annan itselleni sijaa vain itse itseni pahimpana kriitikkona unohtaen sen minän, jonka kannattaisi ottaa kritiikistä opikseen ja onnistumisista siivet alleen. Sillä kaikki on lopulta kiinni vain minusta itsestäni.

Ei murskakritiikki, ei kehut, ei kannustus, *ei mikään*, jollei riittävä itsetunto.

Täydellisyys on taikapölyä, ei sitä ole olemassakaan. Se on todellista vain silloin, kun itse niin näkee, ja niin näkee silloin, kun kykenee olemaan tuotokseensa rehellisesti tyytyväinen. Ei mikään silloinkaan ole oikeasti täydellistä, mutta tuo hetkellinen usko omaan tekemiseen antaa mielettömän paljon itseluottamusta – uskoa siihen, että minä osaan, minä kykenen.

Olen visuaalirakas ja harmoniankaipuinen.

Rakastan nähdä, joten rakastan tehdä. Taidegrafiikka on ihollani kaikkine upeine menetelmineen; erityiseksi sydämen valitukseni olen löytänyt serigrafian. Sen lisäksi hyödynnän vaihtelevasti monenlaisia tekniikoita, kuten monotypiaa, valokuvaa, digitaaligrafiikkaa ja akryylimaalausta.

Tasapainoa tavoittelen jatkuvasti, huomaamattainikin. Annan yksinkertaisten elementtien tulla nähdä, mutta myös yksityiskohdille on paikkansa – ja toisaalta vastakohtaisuus on juuri sitä harmoniaa.

Monisäikeiset ajatukset ja tunteet muotoutuvat lopulta hengittäviksi kokonaisuuksiksi. Lähtökohtaiset merkitykset ovat toissijaisia. Siellä ne ovat, mutta eivät huuda ääneen – minä en huuda ääneen. Tahdon vierittää mahdollisuuden katsojalle. Teoksen ydin on sen mukautuvuus: se uusiutuu ja luo jatkuvasti merkityksiään aina jokaisen katsojan kohdalla uudelleen.

Kaikkialla oleva visuaalisuus, se on voimanantaja.

The Artist Statement.

Palapeli, jonka palat löytyivät kaikista aiemmin kirjoittamistani teksteistä. Lopullinen versio, jonka kohdalla oli pakko opetella tyytyväisyyttä tai edes tyytymistä, sillä sen oli matkattava niin nettisivuille kuin portfolioonkin lopputyönäyttelyn ollessa nurkan takana.

Tekstistä sanaan

Kirjoitettu sana ja puhuttu sellainen – kaksi niin samanlaista, ja silti täysin erilaista ilmaisumuotoa. Ja minä olen niiden suhteen kuin yö ja päivä.

SANASTA.

Olin niin huono selittämään ideani kritiikissä, että puhuin itsenikin penkin alle, ja aiemmin tällä viikolla luonnistuvalla tuntunut ajatukseni tuntuu nyt lähinnä roskakasalta.

Ensimmäisen kritiikin jälkeen. En saanut huonoa palautetta suunnitelmastani, mutta oman pääni sisällä alkoi myllertää. Lopulta se osoittautui kuitenkin mahtavuudeksi: koin seuraavana päivänä valaistumisen ja sain ehdottomasti paremman idean lopputyötäni varten.

En osannut keskustelussa oikeastaan kertoa, mistä kirjoitan lopputyöni kirjallisen.

Kirjallisen seminaaripäivänä pienryhmissä keskustelun jälkeen.

En koskaan osaa selittää asiaani siten, kuin se minulle on selkeää. Olen heikko puhumaan. Olen siinä huonoimmillani näistä kolmesta itseilmaisun osa-alueesta, joita olen läpi kirjalliseni käsitellyt. Itse asiassa se ei ole minulle ilmaisumuoto lainkaan, se on vain sellainen piirre itsessäni, jonka olen välttävästi oppinut hyväksymään. En ole sosiaalinen velho enkä koskaan tule olemaan – ja sillä sipuli.

Sen sijaan olen jännittäjä. Jännitän, etten kuitenkaan osaa sanoa sitä, mitä tarkoitan. Jännitän enemmän kuin tuskin huokuu ulospäin, sillä en vapise pelokkuudestani, vaan pysyttelen tarkoituksella huomaamattomana.

Toisinaan mietin, ymmärretäänkö minut väärin.

Eräässä reality-tv-ohjelmassa ihmiset olivat viettäneet toistensa kanssa 39 päivää saarella selviytymässä. Jälleennäkemisjaksossa joku kilpailijoista kertoi pitäneensä kau-

den voittajaa ylimielisenä persoonana, joka omien sanojensa mukaan sattuu nyt vain olemaan luonteeltaan hiljainen ja tarkkaileva, eikä siten välttämättä kovin helposti lähestyttävä. Tapahtuneen jälkeen tämä tajusikin olevansa sosiaalisesti paljon surkeampi kuin oli luullut. En tahtoisi ihmisten mieltävän varautuneisuuttani ylimielisyydeksi, sillä se on piirre, jota inhoan yli kaiken enkä koe itsestäni löytyvän.

Minä nyt vaan satun olemaan sellainen hiljainen tarkkailija.

Perusluonteeltani olen muutenkin sataprosenttinen introvertti. Eikä siinä ole mitään pahaa; ihmiset ovat erilaisia. Toiset saavat sosiaalisesta kanssakäymisestä energiaa, ja toiset menettävät sitä. Siitä johtuen tunnen itseni kuitenkin valitettavan usein huonoksi – tuntuu, että ihmiset arvostavat huomattavasti enemmän niitä sosiaalisesti taitavia persoonia. Se, etten ole spontaanisti sosiaalinen, ei tarkoita sitä, että olisin luonteeltani jotenkin tylsänlainen. Epäsosiaalisuudestani huolimatta olen ihana ihminen ja läheisteni kanssa täysin oma itseni: hölmö ja lapsenmielinen, ja joskus suunikin käy kuin viimeistä päivää – melko lailla useinkin.

Meillä oli käpyjä päässä. Olimme viattomia ja vaaleahiuksisia – elämä oli kaikilla edessä. Silloin kuitenkin keskityttiin vain olennaiseen, eikä murehdittu tulevia. Paitsi ehkä sitä, pysyvätkö kävyt kuosissa. Oli laulua ja leikkiä, ja minä juonsin juhlan. Voitteko kuvitella, minä! Mustikansinissä mekossa ja vaalea tukka kauniisti kammattuna.

Luovan kirjoittamisen kurssilta; tehtävänantona oli kirjoittaa vanhasta valokuvastaan.

Tilanteissa, jotka vaativat yleisön edessä puhumista, jännitykseni satatuhatkertaistuu. Yllättävän onnistuneesti olen kuitenkin suoriutunut aina esitelmistä ja vastaavista. Syy siihen löytyy valmistautumisesta, jota ilman en saisi todennäköisesti sanottua ensimmäistä lausetta enempää. Olen harjoitellut, käynyt tilanteen miljoonaan kertaan ajatuksissani läpi ja lukenut tekstit ääneen vielä useampaan.

Vastakkaisena esimerkkinä mainittakoon se hetki, kun ensimmäisen näyttelyni avajaisissa meidän piti taiteilijatoverini kanssa pitää puhe, jolle emme kiireen keskellä olleet ehtineet suoda ajatustakaan – lopputuloksena omalta osaltani jotain, jota häpeän vieläkin. En ole spontaani, ja sellaiseen puhumiseen en vain pysty. Itse ihailenkin erityisesti sanavalmiita ihmisiä. Olen onnekas, kun olen löytänyt vierelleni sellaisen: *parempi puoliskoni*, ja toimii se toisinkin päin.

Ja sitten on ryhmätilanteita.

Niin, niitä ihan tavallisia tilanteita, jotka sisältävät ihmisiä. Juhlia, kokouksia, ryhmätehtäviä, jokapäiväiseen elämään kuuluvia hetkiä.

Olen aina inhonnut sitä tunnetta, kun kaikki katsovat minua. Siksi en ikipäivänä asetaisi itseäni huomion keskipisteeksi suurten ihmisryhmien keskellä. Jo kymmenen hengen porukassa pidän suuni mieluiten kiinni, jos niin voin tehdä – hiljaisuuteni on itse asiassa suoraan verrannollinen ryhmän kokoon. Välillä on tietysti poistuttava omalta mukavuusalueeltaan, niin se elämä sanoo. Mutta se, mistä kykenen nauttimaan, on toisen ihmisen kanssa kaksinolo, sillä silloin osaan olla enemmän oma itseni kuin ryhmässä milloinkaan.

Jos tunnen ihmiset tai edes useimmat heistä, on toki helpompaa. Mutta tilanteet, joissa en tunne ketään ja varsinkin, jos kaikki muut ovat tuttuja toisillensa – niitä tilanteita minä välttelen. Rohkeimmat ottavat sen mahdollisuutena: On hienoa tutustua uusiin ihmisiin. Jännittävää ehkä, mutta hyvällä tavalla sellaista. Lisäksi on ihmisiä, jotka kätkevät mahdollisen hermostuneisuutensa höpöttämiseen. Ja ihmisiä, jotka pysyttelevät taustalla.

Eikä se aina johdu pelkästään jännittämisestä. Minä myös *haluan* tarkkailla enemmän kuin olla äänessä.

Sanasta tekstiksi

Muutama vuosi sitten luovan kirjoittamisen kurssilla, josta nautin suunnattomasti, teimme mielenkiintoisia kirjoitusharjoituksia. Eräässä niistä luimme Claes Anderssonin runon *Andersson*, jossa hän kertoo itsestään humoristisen synkeästi. Tekstin sisällön voisi tulkita olevan muiden ihmisten piikittelyä, käskytystä ja odotuksia, jotka kohdistuvat Anderssoniin – miksei toisaalta myös Anderssonin itsensä kuvitelmaa, että ihmiset ajattelisivat niin. Tehtävänäimme oli siis runon rakennetta ja sisältöä jäljitellen kirjoittaa samanlainen teksti itsestään eli “tehdä Anderssonit”.

Merilii on aina ihan hiljaa
 Meriliin pitäisi puhua silloinkin, kun ei kysytä mitään
 Meriliin pitäisi jumalauta puhua pälpättää taukoamatta
     ja olla niin helvetin sosiaalinen
 Sitten kun Merilii vihdoinkin ja viimein saa sen pienen suunsa auki,
     pitäisi hänen esittää mielipide
 Meriliillä ei tunnu olevan mielipiteitä lainkaan
 Itse asiassa Meriliin päässä ei taida liikkua yhtään mitään;
     Merilii tuijottaa aina silmät tyhjinä kaukaisuuteen
 Merilii on sitä paitsi susiruma
 Merilii voisi laihduttaa ja harkita päänpienennysleikkausta,
     Meriliillä kun on valtavan iso pää
 Ja eikö se Merilii nyt voisi jo jotain sanoa? Onko se aivan mykkä?
 Hetkinen – mihin Merilii katosi, näkikö kukaan?
 No, aivan sama... Merilii se vain on niin huomaamaton.

Lukiessani ääneen omaa runoani unohdin hetkeksi sen vaikeuden. Siitäkin huolimatta, että kyseessä oli teksti, joka kaikessa huvittavuudessaan on kuitenkin todella avoin paljasten kirjoittajansa henkilökohtaiset epävarmuudet. Oli kai jotenkin niin vapauttavaa päästellä vaan menemään ja haukkua itseään. Ehkä pieni itseironia aut-

taakin toisinaan hyväksymään asioita – hetkellisesti ainakin, jos ei muuta. Tästä inspiroituneena kirjoitin myös uuden runon tämänhetkisistä tuntemuksistani.

Merilii ei tiedä mitä tehdä

Meriliin kuuluisi nyt helvetti soikoon tietää, mitä elämältään haluaa
kaikki muutkin sen tietävät

Meriliin täytyisi verkostoitua

Meriliin täytyisi tehdä apurahahakemuksia ja pitää näyttelyitä
ja näyttelyn avajaisissa Meriliin kuuluisi pitää puhe, hieno puhe

Se Merilii voisi kyllä oikeastikin opetella puhumaan...

Meriliin tulisi olla sosiaalinen

Meriliin täytyisi kiertää kissanristiäisiä ja avajaisia
ja olla niin helvetin sosiaalinen

Merilii voisi kyllä mennä jo oikeisiin töihin

Merilii on yksinkertaisesti typerä, kun lähti opiskelemaan kuvataidetta,
vaikka päätä olisi riittänyt muuallekin

(Meriliillä olisi totisesti riittänyt päätä vaikka muille jakaa – *on se niin valtava*)

Merilii on yksinkertaisesti typerä

Merilii on typerä

Merilii on huono

Merilii on

Ei ole

Merilii ei ole oikeastaan yhtään mitään.

PROSESSI JA LOPETUS .

Kolmas kirjallista koskeva henkilökohtainen tapaaminen oli ensimmäinen, jota ennen minulla oli ollut lähettää tekstiä luettavaksi. Tapaamisen jälkeen tuntui mukavan rohkaistulta. Olin saanut positiivista palautetta tekstistäni, jonka saatoin näin ollen jättää hyvillä mielin hautumaan. Annoin itseni kokonaisvaltaisesti lopputyölle, enkä kirjoittanut kokonaiseen kuukauteen juuri mitään.

Niin olin luullut, ja niin tänne edeltävässä virkkeessä väitin.

Sitten selasin dokumenttiani taaksepäin ja totesin kirjoittaneeni ainakin viisi sivua. Sekavaa, epämääräistä tajunnanvirtaa, yksittäisiä sanoja, kesken jääneitä lauseita, asioita sieltä täältä. Samanlaista tekstiä, kuin oli näytölläni ollut myös ennen ensimmäistä lukukelpoista versiota.

Mieletön tunne. Olen sittenkin kirjoittanut!

Totisesti luulin, että tekstiä oli syntynyt tuon kuukauden aikana vain muutaman ohimennen ylöskirjatun kappaleen verran – mutta että viisi sivua olen kirjoittanut.

Vuorossa oli jälleen ryhmäkeskustelu. Olin liikkeellä täysin päinvastaisilla tuntemuksilla. Kirjoittaminen on minulle kuin vuoristorata: Jonain päivänä saan aikaiseksi arkillisen jopa melko valmistakin tekstiä, ja silloin ollaan matkalla ylös. Seuraavana päivänä en osaa kirjoittaa taas sanaakaan. Myös se, millaisena tekstinsä kokee, vaihtelee yhtä ilkeilevän nopeasti. Ollapa joskus tyytyväinen johonkin kauemmin kuin puolitoista päivää...

Ahdistaa. Ahdistaa kirjallisen julkaiseminen. Ahdistaa lähestyvä lopputyönäyttely ja se, että myös kirjallisen deadline hiipii ovelle. Ahdistaa, että siitäkin tulee julkinen – ja niinpä niin, sitten ei pitäisi ryhtyä tällaiseen, jos ei ole valmis kestäämään sitä.

Tämä ei ole vielä lähellekään tässä. Täytyy vaan kirjoittaa, ehkä sillä pääsee ahdistuksesta. Mutta miten ikinä voin antautua sille, että tekstistäni tulee lopulta julkinen? Miksi, oi miten ihmeessä olen ryhtynyt kirjoittamaan tällaista tekstiä tällaiseen formaattiin? En pääse yli enkä ympäri sanasta *julkinen*. Ymmärrän kyllä, ettei opinnäytetyöni kirjallista osuutta tulla päivälehdessä julkaisemaan, se ei tule huutamaan nimeään ihmisten huulille... Tuskin kukaan sen pariin koskaan edes eksyy.

Täytyy rauhoittua.

En ole avannut Word-tiedostoani kahteen kuukauteen. Lopputyön tekeminen vei kaiken aikani, eikä mieleenikään tullut samalla kirjoittaa. Nyt minulla on kuitenkin vain kaksi viikkoa, ja kirjallisen tulisi olla valmis. En tiedä mitä ajatella. Tuntuu vaikealta kirjoittaa. Olen sekä vahingossa että tietoisesti yrittänyt unohtaa tämän osuuden lopputyöstäni – viimeksikin kun kirjoitin, purskahti valloilleen valtava ahdistus.

Miksi kirjoitan jotain näin henkilökohtaista? *Miksi?*

Minä, joka olen aina vieroksunut itsensä esille tuomista ja vuosien varrella alkanut rajoittamaan myös itsestään antamista. Minä, joka kammoan sanaa julkinen. Minä, joka olen aina ollut ja halunnut olla melko yksityinen henkilö – en kovin avoin, vaik-

ka avoimia ihmisiä itse arvostankin. Pidän yksityisyydestäni, ja se tarkoittaa sitä, etten mielelläni kerro itsestäni ja asioistani muille ihmisille läheisiäni lukuun ottamatta.

On järjenvastaista ja täysin ristiriitaista, että sitten samalla olen tuntenut jonkinlaista tarvetta ryhtyä kirjoittamaan niin kuin nyt kirjoitan. Minä, joka olen kuitenkin tällainen kuin olen.

Minä, minä, minä... Kaikki tuntuu jotenkin niin minäkeskeiseltä.

Ja kuitenkin täällä jokainen meistä on yksilö. Ja se on se juju, se jokin. Se, mikä tekee kaikesta niin kiinnostavaa. Kaikki luovuus syntyy jostakin – joltakin. On kuitenkin vaikea nähdä, miten juuri se oma luovuus voisi kiinnostaa muita ihmisiä.

Yhtä kaikki, minun on vain saatettava tämä kirjallinen päätökseensä. Eikä *vain* saatettava, sillä se ei ole ollut tavoitteeni. Se ei ole mitään, jos *vain* suoritan. Lupasin itselleni, että tämä auttaa kirjoittamistani kauaskantoisesti. En voi hetkeäkään uskoa sen toteutuvan, jos koko prosessista päällimmäiseksi jäävä tunne on epäusko – epäusko siihen, että tämä olisi järkevää, kiinnostavaa, olemassaolollaan merkityksellistä.

Olen vellonut lopputyönäyttelyn ripustusviikon jälkeisen puolitoistaviikkoisen mäsennuksessa, väsymyksessä ja olemattomuudentunteissa, ja kaiken edellä mainitun poistaakseni unohduksessa. Olin kaksi kuukautta sitten jäänyt kirjalliseni suhteen negatiiviseen mielentilaan, ja nyt jouduin jatkamaan siitä. En olisi jaksanut. Sain jostain kuitenkin sattumanvaraisen tuulahduksen energiaa. Avasin kirjalliseni ja vuodatin tänne edelliset kappaleet – viimeisen pisteen löydettyä paikkansa jäin kuitenkin jälleen unohdukseen.

Aikaa.

Eilen jouduin toteamaan, ettei sitä ole. Enää nyt, sitä ei vaan ole, ei liikene hetkeäkään hukattavaksi. Minun täytyy oikeasti jatkaa kirjoittamista ja saada tämä pirullinen prosessi päätökseensä seuraavien päivien kuluessa.

Nyt sitten kirjoitan. Ja kirjoitan hyvin.

Jotta tekstini ei alkaisi toistaa itseään, en aloita seuraavaa lausetta niin kuin todennäköisesti tekisin. Se olisi minulle tyypillinen ajatus tähän hetkeen ja menisi näin: “Tai ainakin tällä hetkellä tuntuu siltä. Mutta seuraavaksi – oli se sitten huomenna, viikon päästä tai kuukauden kuluttua, olen taas vuoristoratani alamäkiosuudessa. Ne ajatukset tulevat. Tiedän sen siksi, että niin käy aina. Jos olen edes hetken tai jopa useamman tyytyväinen siihen, mitä olen saanut aikaan, se on todellakin hetkellistä. Lopulta näen tekstini kaikkea muuta kuin tyytyväisyyteni arvoisena.”

Olen saanut lähes kaiken kirjoitettua. Kokosin soljuilevan, ryntäilevän, poukkoilevan ja enemmän kuin päämäärättömän tekstin eheäksi kokonaisuudeksi. Nyt on tullut aika antaa sen olla. Samalla se tarkoittaa, että kirjalliseni on viittä vaille valmis.

En voi kuitenkaan olla mainitsematta tyhjää oloani.

Odotin loppuhuipennusta. Ehkä jonkin sortin valaisevaa kokemusta – päätöstä tälle kaikelle, joka toisaalta tuuppaisi harppauksella eteenpäin. Odotin hetkeä, jolloin tajuaisin kirjoittamiseni antaneen minulle valtavasti. Kokosin itseni nyt hyväksi ja jatkosakin tuotteliaaksi kirjoittajaksi, ja ennen kaikkea uskoisin itseeni niin kirjoittamisen kuin taiteenkin suhteen.

Tämä on ollut prosessi, eikä vain opinnäytetyön kirjallinen sellainen, vaan koko viimeistä taidekouluvuottani läpikäyvä tutkielma. Tutkielma itsestä. Lopputyöprosessi. Taidekoulunlopetusprosessi. Lopetusprosessi – miksi kaikki tuntuu niin lopulliselta? Ei enää kursseja, ei liiemmin koulutehtäviä, ei vapaasti käytettävissä olevaa työtilaa, ei mitään. Viime päivinä olen käynyt aamulenkkeillä ja nähnyt paljon koululaisia. Olen tuntenut nostalgiaa, kaipuuta niihin verraten huolettomiin ja melko vastuuvapaisiin aikoihin. Kukapa ei koskaan toivoisi olevansa taas lapsi... Ei tarvitsisi kantaa aikuisten huolia kulkiessaan, elämä olisi vain leikkiä ja käpyjä päässä.

Mutta tästähän se vasta alkaa, se elämä.

Niin kuulee ihmisten ajattelevan. Itse olen koko tähänastisen ikäni ollut opiskelija, ja minulla on aina ollut vahva opiskelijaidentiteetti. Tuntuu vähintäänkin hämmentävältä jättää sellainen taakseen. Seuraavaksi olen *kuvataiteilija*. Kadehdin joidenkin luokkatoverieni intoa ja kykyä heittäytyä elämän virtaan, olla tuntematta pelkoa tulevasta. Itse tunnen vain tyhjyyttä ja no, sitä pelkoa.

Toisaalta, ehkä valaiseva hetkeni on vielä tuloillaan.

Ehkä tyhjyyttä on hyvä olla – sittenpäähän minussa on tilaa kaikelle tulevalle, se kaikki voi täyttää minut. En tiedä minne maailmassa päädyn tai minne päätän lähteä, sillä niitä polkuja on useita. Ne risteilevät ja ohittavat ja kulkevat aika ajoin vierekkäinkin. Jokaiselle on varmasti olemassa hyvä polku, en epäile sitä hetkeäkään. Sellainen, jota tuntuu hyvältä kulkea. Minun on nyt löydettävä positiivisuus, etsimisen ilo, vastaanottavaisuus itsestäni ja edes jonkinlainen kivenmurikka, jonne laskea ensimmäinen askeleeni.

Sillä nyt on aika lähteä, *sinne jonnekin*.